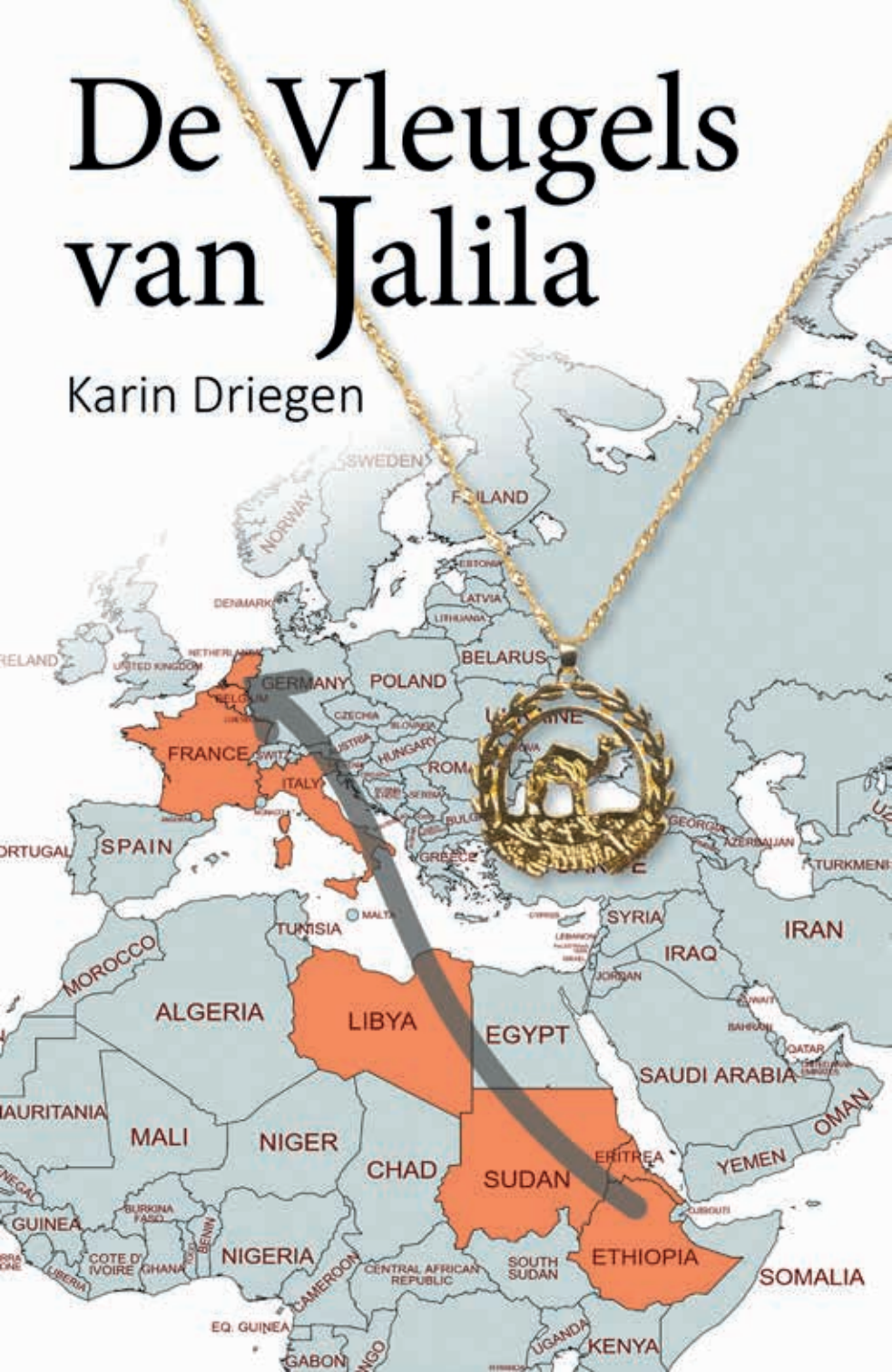

De Vleugels van Jalila

Karin Driegen

inkijkexemplaar

Karin Driegen

De Vleugels
van Jalila

Eerste druk 2023
Copyright © Karin Driegen (www.karindriegen.nl)

Omslag vormgeving ProBeeld | Ambilicious
Omslag illustratie Ton de Koning
Binnenwerk vormgeving Ambilicious Studio
Redactie Inanna van den Berg | Ambilicious
Copyright © 2023 Ambilicious, Breda

ISBN 978-94-93275-84-3 | NUR 285
www.ambilicious.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De Vleugels van Jalila

Ambilicious Breda | Kalmthout

*“No one leaves home unless
home is the mouth of a shark”*

Warsan Shire

*“We noemen ze vluchtelingen,
en daar gaat het al mis,
alsof iemand die zoekt naar veiligheid
opeens geen mens meer is.”*

Martin Gijzemijter

Aderho, Eritrea

Mei 2009

Mijn lichaam zweeft gewichtloos boven de huisjes van Aderho, zwaaiend naar de buurvrouw – die net een kleed staat uit te kloppen – vlieg ik over een boom vol blauwe bloesem, blijf kort hangen boven de minaret van de moskee in Senafe, stijg dan verder op over de Fakarkila berg, zoef over de hoofdstad Asmara en vlieg in een ruk door naar Massawa, met daarachter de zee.

Ik sta versteld van de oneindigheid van het water dat me doet denken aan de onbegrensdeheid van mijmeringen. Nergens prikkeldraad, zo vrij al een vlinder fladderen mijn verzinsels heen en weer in mijn hoofd.

Een onzichtbare hand plukt de vleugels van mijn lijf. Ze dwarrelen als boomblaadjes naar de zee. Razendsnel duikel ik naar beneden. Net voordat ik in het water plons, knipper ik een paar keer met mijn wimpers en glijdt mijn blik langs het gordijn naar de stoel. Als een havik zoem ik in op de jurk die erover heen hangt.

Vandaag mag ik hem eindelijk aan. De bovenkant van de jurk lijkt op de inkepingen van een vijgenblad: vouw het blad een paar keer dubbel, snij er een paar driehoekjes uit, open het en voilà, een schitterend patroon.

Ik spring uit bed over mijn slapende broertje heen, ruk mijn T-shirt over mijn hoofd en stap in mijn jurk. Mijn arm buig ik zover naar achteren tot het zeer doet, het lukt nét niet om de rits dicht te maken.

'Mamá!'

Ik trek het gordijn tussen de slaapkamer en de keuken opzij, snuif de geur van injerapannenkoeken op en loop langs de kookpotten naar buiten.

Mama staat op een afgebrokkeld stuk beton voor ons huis. Haar omslagdoek wappert in de wind op de maat

van de tjirpende krekels.

‘Mama, kijk!’

‘Stil Jalila! Luister!’ Ze wijst in de verte naar de oude olijfboom. Met haar vinger tegen haar mond en haar hoofd geheven fluistert ze: ‘Aman, kijk daar! Anas Acuta! Aman, hoor, de Crex!’

Er is iets mis met haar. Ze ziet me niet, terwijl ik toch speciaal voor vandaag deze jurk van haar kreeg. Is ze nog boos? Die rare vogelnamen heeft ze van haar man geleerd. De vader die al dood was voordat ik geboren werd. Soms doet mama net of hij nog leeft. Ze praat tegen hem en wijst alsof hij naast haar staat. ‘Aman, kijk een witwangtoerako, Aman, kijk daar!’

Mijn vader sneuvelde in de oorlog tussen Eritrea en Ethiopië. Mama praat daar niet over, zelfs niet als ik het vraag. Als ze met mijn vader praat, lijkt het of ik niet besta, alsof ze dan alleen maar bij hem wil zijn. Natuurlijk is ze me niet vergeten en weet ze heus wel dat Aman niet écht naast haar staat. En toch maken haar ogen me bang, die keiharde blik waarmee ze een krekkel zou kunnen doden.

De geit komt op me af, ik aai haar over de stugge haren van haar rug. Kauwend op een tak tuurt ze langs me heen, met haar wijd uit elkaar staande ogen. Ik overweeg te gaan schommelen, maar dat is een dom en kinderachtig idee, dat kan niet met een jurk als deze.

Dan moet Misjef maar helpen met de rits. Bedwelmd door de geuren, licht ik een paar deksels op: een linzenstoefpot, een groentestoef en onder het derde deksel vind ik ‘zigni’, mijn favoriete kipgerecht. Voorzichtig steek ik een vinger in de pot en lik het pittige mengsel eraf. Misjef slaapt nog steeds. Ik geef hem een por.

Hij veert rechtop en wrijft in zijn ogen.
'Opstaan luilak! Het is familiedag!' Terwijl ik me omdraai zeg ik: 'Doe mijn rits dicht.'

Hij trekt er zo hard aan dat er een stukje vel tussen komt.

'Misjef! Au! Dat doe je expres!'

Lachend rent hij in z'n onderbroek naar buiten. Hij is al twaalf en gedraagt zich nog als een kleuter. Ik ben twee jaar ouder, toch denken de meeste mensen dat ik minstens vijf jaar ouder ben. Ik volg hem naar buiten waar mama nog steeds op dezelfde plek staat. Zou ze Misjef wél zien? Zonder hem aan te kijken aait ze hem over zijn hoofd. Ik heb zin om mijn katapult te halen en ze van achteren te bekogelen.

Vroeger lachte mama, dan gooide ze haar hoofd in haar nek en moest je vanzelf meelachen. Dat ze daarmee gestopt is, komt door de militairen voor wie ze werkt. Ze dwingen haar niet alleen om zes dagen in de week voor hen te koken, maar ook om allerlei klusjes te doen, waar ze zelf geen zin in hebben. Die mannen hebben geen respect voor haar, ze hebben een vloek over haar uitgesproken, dat heeft ze zelf gezegd. Vroeger had ze een fijne baan op een kantoor in het dorp, waar ze werkte als bemiddelaar om ruzies te voorkomen in de dorpsgemeenschap.

's Avonds zong ze voor ons, ook dat is verleden tijd. Gisteren kroop ze op handen en voeten door het huis om daarna vervolgens met haar hoofd tussen haar knieën als een opgerolde egel te blijven zitten.

'Mama, wat doe je?' vroeg ik.

Toen ze langzaam haar hoofd uit haar schoot tilde en me aankeek, schrok ik van de dierlijke blik in haar ogen.

‘Het is de vloek, het boze oog, ik ontkom er niet aan. Dat wat mij overkomt, mag jullie nooit overkomen!’

‘Wat bedoel je, mama?’

Ze zuchtte: ‘Jullie moeten een betere toekomst creëren en gaan studeren, desnoods in het buitenland.’

Mama’s stem irriteerde me en ik schreeuwde: ‘Waarom stop je dan niet met dat rotwerk?’

‘Omdat ik niet kán stoppen,’ brulde ze, stormde het huis uit om pas een uur later terug te komen.

Nu heb ik spijt dat ik zo onvriendelijk was. Niets en dan ook helemaal niets mag in de weg staan van de viering van de onafhankelijkheid van Eritrea. Op deze belangrijkste dag van het jaar – een van de weinige vrije dagen die mama in het jaar heeft – is ze heel vroeg opgestaan om voor de hele familie te koken.

In Asmara worden carnavalsoptochten, sportcompetities en concerten georganiseerd. Niet in ons dorp. In plaats daarvan komen ooms, tantes, nichtjes, neven en de naaste burensamen om te eten, te drinken en te dansen. De dag waar we de rest van het jaar niet over uitgepraat raken.

‘O, wat ben je mooi Jalila!’ roept mijn tante in haar handen klappend. ‘Wat een prachtige jurk!’

Dat mijn ooms en neven hun blikken over mijn lijf laten glijden, ontgaat me niet. Ze zien me niet meer als het kleine, onzichtbare meisje, maar als een jonge vrouw met rijpende borsten die opbollen onder een strakgespannen jurk.

Op de tafel ligt het kleed, in de kleuren van de Eritrese vlag, die alleen op deze dag uit de doos wordt getoverd. Geurende eucalyptustakken – symbool voor onze

bescherming – liggen tussen schalen met lekkernijen in. Nadat iedereen zijn handen gewassen heeft in de grote kom, vouwen we onze handen en sluiten onze ogen. Ik open één oog zodat het lijkt dat ik knipoog naar mijn oom die namens ons allen het woord voert tegen de Almachtige. Zijn oogleden openen en sluiten op de cadans van zijn woorden, alleen het wit van zijn rollende ogen is zichtbaar – waarmee hij niets anders lijkt te zien dan het Goddelijke licht. Hij vraagt Hem voor ons te zorgen en bedankt Hem voor het rijkelijke eten, waarvoor hij eigenlijk mijn moeder zou moeten bedanken.

Mijn aandacht verslapt en ik denk aan de nachtelijke kerkdiensten, die ik als kind zo spannend vond. Het late opblijven samen met nichten, neven en buurkinderen, de wandeling in het donker ernaartoe en het mysterieuze kussen van de kerkdeur. Binnen schopten we snel onze schoenen uit, trokken de witte gewaden over onze kleding en spookten rond tussen de anderen. De geur van wierook, de hemelse klanken van het koor en de slecht op elkaar afgestemde galm van de samenzang, het onderdrukte gegiechel als de priester ons de Bijbel liet kussen. Al die rituelen waar we stiekem zo'n lol om hadden.

Maar nu is alles anders. Ik ben geen kind meer en als God werkelijk almachtig is en voor ons zou zorgen, dan zou hij de duivel, die de vloek over mijn moeder uitgesproken heeft, heus wel verslaan.

'Amen!' zegt mijn oom.